

POSTANOWIENIE

Dnia 12 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie **A.S.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

na posiedzeniu w Izbie Karnej

w dniu 12 marca 2026 r.

w przedmiocie wniosku prokuratora o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Z.K., A.R. i S.S. od rozpoznania kasacji w sprawie o sygn. akt V KK 114/25, wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 5 września 2024 r., sygn. akt VI K 555/24, na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:

pozostawić wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 9 marca 2026 r., prokurator Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie delegowany do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej, powołując się na treść art. 3 § 1 pkt 1 i 3 oraz art. 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2024 r., poz. 390 ze zm.) i art. 41 § 1 k.p.k., art. 42 § 1 k.p.k. i art. 45 § 1 k.p.k., a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, wniósł o:

I) wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego: Z.K., A.R. i S.S. od rozpoznania wniesionej przez Prokuratora Generalnego kasacji w sprawie o sygn. akt V KK 114/25;

II) przekazanie sprawy do rozpoznania składowi orzekającemu stanowiącemu sąd ustanowiony ustawą, niezawisły i bezstronny.

Jak wynika z treści przedłożonego wniosku podstawą sformułowanego żądania jest generalnie kwestia trybu powołania wskazanych sędziów Sądu Najwyższego, przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Prokurator przywołując wybrane orzeczenia Sądu Najwyższego i trybunałów międzynarodowych wyraził przekonanie, że okoliczności powołania ww. sędziów SN powodują, iż taki skład orzekający nie spełnia wymogów sądu ustanowionego ustawą, bezstronnego i niezawisłego – określonych w art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE w zw. z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.) oraz w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zdaniem wnioskodawcy skoro ww. sędziowie ubiegali się o stanowiska sędziów Sądu Najwyższego przed niespełniającą wymogów konstytucyjnego organu Krajową Radą Sądownictwa, ukształtowaną ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) i orzekają w Sądzie Najwyższym, w tym uczestniczą w rozpoznawaniu spraw i rozstrzyganiu wniosków „o wyłączenie osób znajdujących się w tożsamej co one sytuacji prawno-faktycznej”, to okoliczności te - „wysoce uzasadniają wątpliwość co do ich bezstronności przy orzekaniu w niniejszej sprawie”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek prokuratora należało pozostawić bez rozpoznania albowiem był on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Na wstępie zaznaczyć należy, że Sąd Najwyższy (w tym składzie) był władny wydać niniejsze postanowienie. Utrwalone w tej mierze orzecznictwo Sądu

Najwyższego, wsparte poglądami doktryny, jasno bowiem wskazuje, że wynikający z art. 42 § 3 k.p.k. obowiązek powstrzymania się sędziego od udziału w sprawie ma zastosowanie i uzasadnienie tylko wtedy, gdy wniosek o jego wyłączenie w ogóle podlega rozpoznaniu. Natomiast, gdy zachodzi podstawa do pozostawieniu wniosku bez rozpoznania, nie ma zasadniczych racji, aby sędzia nie mógł brać udziału w wydaniu takiego orzeczenia. Słowem w składzie sądu orzekającego o pozostawieniu wniosku o wyłączenie sędziego może brać udział sędzia, którego wniosek dotyczy. Wtedy nie jest to bowiem orzekanie w kwestii wyłączenia sędziego, ale co do wniosku o włączenie, czyli w kwestii powstania przyczyny wyłączenia lub powzięcia przez stronę wiadomości o przyczynie wyłączenia (zob. postanowienie SN z 21 lipca 2011 r., I KZP 6/11, OSNKW 2011, z. 8, poz. 66; postanowienie SN z 14 stycznia 2026 r., II KB 118/25; postanowienie SN z 15 stycznia 2026 r., I KK 424/25; postanowienie SN z 21 stycznia 2026 r., I KZP 4/25; postanowienie SN z 18 lutego 2026 r., II KK 268/24; D. Wysocki, Glosa (do postanowienia SN z 21 lipca 2011 r., I KZP 6/11), OSP 2012, z. 3, s. 207-209; J. Kosonoga w: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. R. A. Stefański, S. Zabłocki, LEX 2017, art. 41, teza 73-74; M. Rogacka-Rzewnicka [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów, red. D. Szumiło-Kulczycka, LEX 2022, art. 41, teza 3; H. Paluszkiewicz [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, red. K. Dudka, wyd. 3, Warszawa 2023, art. 41, teza 11; D. Świecki [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, red. D. Świecki, LEX 2025, art. 41, teza 18-19; J. Skorupka [red.] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Legalis 2026, art. 41, Nb 20 wraz z powołaną dalszą literaturą).

Analizując zaś stronę formalną pisma prokuratora i jego argumentację, zauważyć należy, że przedmiotowa sprawa została zarejestrowana w Sądzie Najwyższym pod sygn. akt V KK 114/25, w związku z kasacją wniesioną przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 5 września 2024 r., sygn. akt VI K 555/24. Rzecz jednak w tym, że złożony wniosek dotyczy wyłącznie kwestii ustrojowych (prawidłowości powoływania sędziów SN za pośrednictwem KRS, ukształtowanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie

Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw [Dz.U. z 2018 r., poz.3]), natomiast brak jest w nim jakiegokolwiek odniesienia do realiów ww. sprawy kasacyjnej, tudzież zarzutu sformułowanego w *petitum* kasacji, wniesionej na korzyść oskarżonego A.S. (rażącej obrazą art. 117 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 374 § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegającej na wadliwym uznaniu, że awizowane i niepodjęte w terminie zawiadomienie oskarżonego o terminie rozprawy, zostało mu prawidłowo doręczone i wystąpiły tym samym warunki do rozpoznania sprawy pod jego nieobecność).

Odnosząc się do kwestii rudymenarnych przede wszystkim należy zwrócić uwagę, że sędziowie są niezawisli i nieusuwalni (art. 178 i 180 Konstytucji RP), dlatego też wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy nie może być dowolne. Przedstawione przez prokuratora okoliczności natury ustrojowej, dotyczące trybu powołania sędziów, nie mogą zostać rozpoznane w trybie art. 41 § 1 k.p.k. Powyższe stanowisko jasno wynika bowiem z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19, gdzie wskazano, iż art. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. też wyrok TK z dnia 25 listopada 2025 r., P 7/23). Niezależnie od powyższego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się również, że wątpliwość co do bezstronności sędziego nie może być wywodzona z samych kwestii ustrojowych związanych z jego powołaniem i to niezależnie od tego w jakim okresie i z jakimi ułomnościami w procedurze nominacyjnej doszło to tego powołania (zob. postanowienia SN: z 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; z 31 października 2023 r., V KK 358/23). Podnoszone zarzuty nie mogą mieć bowiem charakteru abstrakcyjnego i odnosić się do całych grup powołanych sędziów (zob. postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22). Instytucja określona w art. 41 § 1 k.p.k. nie stanowi bowiem narzędzia kontroli

procesu powołania na stanowisko sędziego. W świetle aktualnie obowiązujących unormowań nie ma możliwości kwestionowania prawidłowości powołania sędziego przez Prezydenta RP, albowiem rozstrzyga ono w sposób definitywny kto jest sędzią. Tak powołany sędzia jest prawidłowo umocowany do wykonywania czynności orzeczniczych. Natomiast kwestie ustrojowe (normatywne), związane z trybem powoływania sędziów (a mówiąc precyzyjniej: określone unormowania ustawowe regulujące ustrój wymiaru sprawiedliwości w zakresie szeroko rozumianego trybu i zasad powoływania sędziów), nie mogą stanowić podstawy wniosku o wyłączenie sędziego. Słowem, w regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia konkretnej sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności tych nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne (regulacje prawne) dotyczące ustroju sądownictwa (postanowienia SN: z 21 czerwca 2023 r., IV KK 460/19; z 22 listopada 2023 r., II KK 7/23; z 24 stycznia 2025 r., III KS 87/22; z 26 lutego 2025 r., III KZ 1/25). Nie ma w polskim systemie prawa żadnej instytucji pozwalającej na weryfikację czy kontrolę zasadności powoływania sędziów na urząd przez Prezydenta. Brak ten jest konsekwencją ukształtowania tych powołań w przepisach konstytucyjnych i przyznania w tym zakresie Prezydentowi prerogatywy. Interpretacja, z której wynika, że oceny takiej można dokonywać, korzystając z istniejących dotychczas instrumentów prawa, np. karnego ma charakter wykładni *contra legem*. Nie można wykorzystywać przepisów rangi ustawowej w sposób sprzeczny z Konstytucją. Co więcej, nie można ignorować faktu, iż ustrojodawca zakazał ustawodawcy ograniczać działania zarówno Prezydenta jak i Krajowej Rady Sądownictwa w ich działaniach, poprzez przyznanie sądom, na etapie stosowania prawa, kompetencji do nakładania takich ograniczeń. Zatem ewentualne uznanie, że wniosek o wyłączenie sędziego złożony w trybie art. 41 § 1 w zw. z art. 42 § 1 k.p.k., obejmować mógłby także okoliczności wadliwego powołania sędziego, byłoby jednoznaczne z przyznaniem sądom powszechnym - w tym przypadku, w ramach prawa karnego - uprawnienia do podważania powołań sędziowskich, których warunki są ściśle określone przepisami Konstytucji. Ustrojodawca wyznaczył bowiem dla ustawodawcy, w tym w art. 179 Konstytucji, nieprzekraczalne ramy,

jeżeli chodzi o ustawową regulację procedury powoływania sędziów przez prezydenta. Regulacje ustawowe nie mogą w szczególności naruszać istoty prezydenckiej prerogatywy w zakresie powoływania sędziów (zob. wyrok TK z 5 czerwca 2009 r., K 18/09, OTK-A 2012/6/63). Trybunał podkreślił również, iż skoro zarówno z tekstu Konstytucji, jak i z dotychczasowych orzeczeń Trybunału wynika, że kompetencje Prezydenta do powoływania sędziów nie mogą być w żaden sposób ograniczane ustawowo, to tym bardziej nie mogą być ograniczane w drodze aktów stosowania prawa. Akty stanowienia prawa, będące efektem działań ustawodawcy mają charakter generalno-abstrakcyjny i stosowane są powszechnie. W tym sensie da się je stosować w sposób równy wobec każdego prezydenta i każdego sędziego, którego rezydent powołuje. Skoro więc Konstytucja nie zezwala na taką dodatkową ocenę, nie można za pomocą znanych sposobów wykładni wyprowadzić z jej tekstu twierdzenia, że sędziowie mogą być oceniani w procesie stosowania prawa, a więc w drodze aktów indywidualno-konkretnych. Nie sposób wyobrazić sobie żadnej procedury karnej, cywilnej, czy administracyjnej, w ramach której sąd, konkretny skład sędziowski, mógłby oceniać prawidłowość powołania innych sędziów. Uprawnień takich nie ma ani w przepisach Konstytucji ani w przepisach ustawowych (zob. uzasadnienie wyroku TK z 4 marca 2020 r., P 22/19, OTK-A 2020/31; wyrok TK z 25 listopada 2025 r., P 7/23). W tym miejscu przypomnieć również wypada, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego nie mogą być zmieniane i kwestionowane przez jakikolwiek organ władzy publicznej (...) Podważania ostatecznego charakteru orzeczeń TK i kwestionowania ich mocy powszechnie obowiązującej nie mogą dokonywać również organy międzynarodowe (zob. wyrok TK z 28 maja 2024 r., U 5/24).

Także z brzmienia art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259) wynika, że okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Zresztą, skoro ustawa ta w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście okoliczności towarzyszących powołaniu

sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (art. 29), to w tym zakresie stanowi ona *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (zob. postanowienie SN z 26 stycznia 2023 r., V KK 485/21). W każdym postępowaniu sądowym, również w postępowaniu karnym, obowiązuje przy tym zasada niekonkurencyjności środków ochrony prawnej. Zgodnie z nią podmiotowi znajdującemu się w określonej sytuacji procesowej przysługuje tylko jeden - stosowny - środek prawny. Ustawodawca przewidział dwie podobne instytucje prawne (z odesłaniem w przypadku instytucji testu niezawisłości i bezstronności do odpowiedniego stosowania przepisów o wyłączeniu sędziego), które w prewencyjny sposób umożliwiają kontrolę bezstronności sędziego. Z uwagi jednak na to, że instytucje te różnią się zarówno zakresem przedmiotowym, jak i procedurą stosowania, powinny być one stosowane w odmiennych okolicznościach, w żadnym zaś razie nie powinny być stosowane zamiennie (zob. uchwała siedmiu sędziów NSA z 3 kwietnia 2023 r., I FPS 3/22, ONSA i WSA 2023, nr 4, poz. 52; postanowienia SN: z 26 stycznia 2023 r., V KK 485/21; z 20 listopada 2024 r., I NB 11/23; z 19 marca 2025 r., III CB 64/24; z 18 września 2025 r., II KB 49/25; z 7 stycznia 2026 r., I KS 7/25). Konsekwencją tego stanu rzeczy jest konieczność uznania, iż procedowanie w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w sytuacji, gdy z treści wniosku o wyłączenie sędziego wynika, że dotyczy on wyłącznie kwestii przewidzianych w art. 29 § 5 ustawy o Sądzie Najwyższym jest niedopuszczalne, a tak właśnie jest w niniejszej sprawie. Podstawę wniosku stanowią tu bowiem wyłącznie okoliczności ustrojowe, dotyczące trybu powołania sędziów Sądu Najwyższego.

Nie sposób również pominąć, że prokurator, podkreślając w złożonym wniosku znaczenie wadliwości powołania i argumentując, że „uchwała KRS ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z 2017 r., prowadzi w każdym przypadku do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa, o czym przesądzono już w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-411-1/20”, zdaje się nie dostrzegać wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., wydanego w sprawie U 2/20. Tymczasem w tymże wyroku TK stwierdził, że uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, jest niezgodna z: a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, c) art. 6 ust. 1 EKPCz. Mając na uwadze treść powyższego wyroku TK podkreślić należy, iż Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej (art. 8 ust. 1 Konstytucji RP), zaś w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden sąd nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązywania wyroku tego Trybunału. W konsekwencji należy uznać, że Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie, w świetle treści art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, nie był formalnie związany uchwałą składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, skoro przestała być ona elementem porządku prawnego (została uznana przez TK jako niezgodna z Konstytucją RP), natomiast przedstawiona w niej argumentacja może być rzecz jasna wykorzystywana w praktyce orzeczniczej, w granicach normalnych sposobów wykładni prawa (zob. postanowienia SN: z 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; z 28 lutego 2023 r., III KK 23/23; z 7 grudnia 2023 r., I KK 162/23). Nadanie przez Konstytucję RP mocy powszechnie obowiązującej orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego oznacza, iż jest nimi związany także Sąd Najwyższy. Odnosi się to również do uchwały z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20). W świetle ostatecznych i mających moc powszechnie obowiązującą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP), brak jest zatem normatywnych podstaw do podważania konstytucyjnego umocowania KRS ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. oraz jej uprawnień do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, a także kwestionowania ważności i skuteczności powołań sędziowskich dokonanych przez Prezydenta RP w ramach przysługującej mu wyłącznej i nie podlegającej weryfikacji prerogatywy, na podstawie rekomendacji udzielonej przez ten organ (zob. postanowienie TK z 3 czerwca 2008, Kpt 1/08; wyroki TK: z 25 czerwca 2012 r., K 18/09; z 11 września 2017 r., K 10/17). Zresztą w wyroku z 25 marca 2019 r. (K 12/18) Trybunał

Konstytucyjny przesądził, że wybór sędziów - członków Krajowej Rady Sądownictwa przez władzę ustawodawczą jest zgodny z ustawą zasadniczą.

Na marginesie, jedynie informacyjnie wskazać wypada, że w uzasadnieniu stanowiska prokurator powołuje się także na okoliczności nie znajdujące adekwatnego odniesienia w istniejącej rzeczywistości jurydycznej, a mające stanowić wsparcie dla przedstawionej argumentacji. Po pierwsze, wydaje się, że podstawowa umiejętność odszukania aktów powołania, zamieszczonych i publicznie dostępnych przecież w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski (zob. też A. Roch, Czy w Sądzie Najwyższym istotnie stworzono sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP? - polemika, *Palestra* 7-8/2020, s. 195-196) z pewnością pozwoliłaby autorowi wniosku na trafną konstatację, że powołania ww. osób nastąpiły do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego, nie zaś na stanowiska w określonych izbach tego Sądu. Po drugie, oczywistym nieporozumieniem jest teza prokuratora, iż „przywiązanie osób objętych niniejszym wnioskiem do poglądów politycznych prezentowanych przez władzę wykonawczą z czasów ich powołania do SN, okazuje się silniejsze niż spoczywający na nich obowiązek przestrzegania prawa krajowego i europejskiego, wynikający ze ślubowania sędziowskiego oraz z przynależności Rzeczypospolitej Polskiej do unii Europejskiej i z wiążących ją traktatów”. Wskazać bowiem wypada, że ww. sędziowie SN uzyskali powołania w okresie od 19 września 2018 r. do 19 czerwca 2024 r., co również - już *prima facie* – podważa rzetelność twierdzeń autora pisma.

Reasumując, wobec oczywistego braku możliwości merytorycznego rozpoznania wniosku prokuratora, uwzględniając także treść adekwatnego zarządzenia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej (z dnia 25 listopada 2025 r., Nr 21/2025), tudzież treść odpowiednich zarządzeń wydanych już uprzednio w niniejszej sprawie kasacyjnej V KK 114/25 (V KB 50/25, V KB 180/25, V KB 11/26), należało postanowić jak na wstępie.

Stanisław Stankiewicz

[WB]

[a.]